

## АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ПАРАДИГМ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ

Теоретичні та методологічні дослідження змісту та сутності інноваційного розвитку, семантики поняття показують, що і в українській, і в зарубіжній теорії інновацій не представлена явна концептуальна і категоріальна основа для поняття, що розглядається. Для цілісного сприйняття будь-якої проблеми виявлення його змісту вимагає дослідження класифікації об'єктів, що становлять предмет вивчення, що є самостійним науковим завданням.

«Інновації, які в даний час здійснюються практично у всіх галузях людської діяльності, очевидно, неоднакові за цілями, масштабами, витратами, ефектом тощо. Саме це передбачає можливість різних класифікацій з тих чи інших підстав. Існує велике різноманіття трактувань і визначень понять інновація, інноваційний процес, національна інноваційна система, управління, що робить необхідним аналіз сутнісних характеристик, як перелічених понять, і виникають з урахуванням цього явища соціально-економічних трансформацій, які у світовому співтоваристві» [1].

Аналіз існуючих підходів у розгляді поняття інновації (І), його похідних, їх класифікація досліджено у багатьох роботах. Так, І.М.Вахович, Г.Л. Денисюк виділяють чотири підходи, такі як широкий, вузький, об'єктний, процесний [2]. Також можна відзначити А.М.Власову, Н.В. Краснокутську, які виділяють п'ять принципів, що розглядають сутність І з наступних позицій: з позицій об'єкта, процесу, об'єктно-утилітарного, процесно-утилітарного, процесно-економічного [3].

Необхідно відзначити, що «інновації, що реалізуються, як і будь-які зміни, які відрізняються за цілями, витратами, ефектом, масштабами та ін. ознаками, це, у свою чергу, передбачає і різну класифікацію за критеріями. В науковій літературі представлені різні підходи до класифікації інновацій, а також до виділення її критеріїв» [4]. Так, відзначимо класифікацію інновацій із систематизованої роботи О.Ю.Доценко, де представлені одинадцять ознак,

якими здійснюється класифікація, К. Крістена, Р. Менша, Ю.В. Яківця, що розвинув погляди Г. Менша, виділивши три ознаки (базисні, покращуючі та мікроінновації) [5]. С.М. Ілляшенко запропонував сім класифікаційних ознак інновацій (за галузями застосування, за етапами НТП, ступенем інтенсивності, темпами, масштабами, результативністю та ефективністю) [6].

Простежимо логічний взаємозв'язок між такими категоріями, як «розвиток», «інновації» та «інноваційний розвиток», які є базовими для подальших досліджень, у припущенні, що методологічна оцінка інноваційного розвитку має ґрунтуватися на комплексному синергетично орієнтованому підході до самого поняття. Дослідження методологічного аспекту семантичного статусу перерахованих категорій в історико-логічному ключі проводилися раніше значною плеядою видатних зарубіжних та українських вчених: Й. Шумпетер, П. Друкер, Ф. Ніксон, Р. Ротвелл, Б. Санто, Б. Твісс, Дж. Кларк, Е. Вітте, Б. С. Мільнер, В. Хіпел, М. Хучек, М.Г. Літке, а також свої визначення запропонували К. Поленські (Karen R. Polenske), Т. Падмор (Tim Padmore), Г. Шульц (Hans Schuetze) та Х. Гібсон (Hervey Gibson), Г. Мулган та Д. Альбюрі (G. Mulgan, D. Albury). Аналіз робіт авторів показує неоднозначне теоретичне трактування аналізованих термінів. В авторів, переважно, сформоване власне тлумачення, складне, багатостороннє, котрий іноді суперечливе, розбіжності свідчать про відсутність єдності поглядів до основним поняттям інноваційної теорії.

Насамперед, почнемо з поняття «розвиток», оскільки воно може бути неоднозначним з позицій впровадження інновацій як на ендогенному рівні розгляду: таких, як мезо- (територіальна освіта – регіону) та мікрорівень (підприємство), так і екзогенному рівні, з погляду глобальної оцінки інноваційного розвитку національних економік, що також визначає неоднозначність поняття інноваційний розвиток.

Аналіз підходів до категорій «розвиток», «інновації» та «інноваційний розвиток» дозволяє зробити висновок про те, що самі інновації розглядаються або як кінцевий результат інноваційної діяльності (статичний підхід), або у вигляді реалізації нових ідей і як зміни, що відбуваються у продукті, технологіях, у системі (динамічний підхід) [7]. Категорія «розвиток», як центральне поняття

економіки, також багатогранна та складна. Тут розглядається і здатність економічних та соціальних систем до трансформації структури, і здатність бути процесом із тимчасовою шкалою. Важлива характеристика розвитку – це якісна зміна системи з придбанням нових властивостей за рахунок зміни складу та структури за певними законами, якими можна керувати. Усі розглянуті підходи до категорій "розвиток", "інновації" та "інноваційний розвиток" описують їх на ендогенному рівні.

Як їх узгодити на екзогенному рівні розгляду? Національний розвиток в даний час зміщує акцент з економічних потреб на потребах людей у кращому житті, що потребує більшої уваги до всеосяжної, збалансованої та систематичної інноваційної парадигми та інноваційного мислення. Усі міжнародні організації, такі, як ООН, Світовий економічний форум (СЕФ), Європейський інститут управління бізнесом (INSEAD) та інші, ведуть свої глобальні дослідження та рейтингові системи, що їх супроводжують, за показником економічної конкурентоспроможності країн, класифікуючи їх у залежність від рівня економічного розвитку. Незважаючи на різні погляди на методика оцінки, показник глобального індексу конкурентоспроможності країни, нині є основною методикою серед рейтингів, що оцінюють конкурентоспроможність національних економік. У методиці СЕФ, за якою оцінюються рейтинги країн, використано три групи індикаторів: 1) базові індикатори, для оцінки ефективності використання виробничих ресурсів та ресурсів державного управління, на основі валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення; 2) індикатори ефективності та інтенсивності використаних ресурсів, на основі рівня продуктивності праці; 3) індикатори інноваційного розвитку, що виражають інтенсивність (прискорення) темпів (швидкості) зростання продуктивності використаних економіки ресурсів. Існує багато досліджень, у яких аналізується дана методика складання таких індексів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Бутко М.П., Зеленська О.О., Зеленський С.М. та ін. Регіональне управління: інноваційний підхід: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Знання України, 2006. 560 с.

2. Вахович І.М., Денисюк Г.Л. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону. Актуальні проблеми економіки. 2011. № 1(115). С. 138-144.
3. Власова А.М., Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: КНЕУ, 1997. 92 с.
4. Гриньов В.В. Бубенко П.Т., Гусєв В.А. Проблеми формування інвестиційної системи в Україні. Економіка і прогнозування. 2004. № 3. С. 127-138.
5. Доценко О.Ю. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку регіону на основі консолідованого фінансування інноваційних проєктів: монографія. Дніпро: НГУ, 2016. 172 с.
6. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2003. С. 278.
7. Куцеконь Л.О. Теоретико-методологічні засади інноваційного розвитку підприємств. Науковий вісник НУБіП України. 2011. № 168. Ч. 3. С. 194-199.